

Dames en heren,

Hartelijk dank voor de uitnodiging aan Vluchtelingenwerk Vlaanderen om te komen spreken op de lancering van SAR aan de Universiteit Brussel.

Als onafhankelijke ngo die opkomt voor de rechten van vluchtelingen en asielzoekers vinden wij dat iedereen waar ook ter wereld het recht heeft op een leven in vrede en veiligheid. En als dat niet mogelijk is, vinden we dat mensen die bescherming zoeken, die moeten kunnen krijgen elders.

Mevrouw Els Keytsman laat zich vandaag verontschuldigen. Op dit moment vindt een persconferentie plaats van 8 ngo's die de handen in elkaar hebben geslagen om noodhulp, basiszorg en begeleiding te bieden aan asielzoekers die door ons land op straat worden gezet. Deze opvangcrisis woedt al drie jaar in ons land, zonder dat onze overheid echt structurele oplossingen biedt.

Vervolging, discriminatie van academici

Socrates kreeg de gifbeker omwille van zijn kritische stem. Galileo Galilei ontdekte dat de aarde rond de zon draaide en botste op de inquisitie. Einstein ontvluchtte het naziregime en zette zijn werk verder in de VS. Hij verzette zich daar later tegen de heksenjacht op de communisten.

We kennen allemaal deze voorbeelden. Omdat ze al langer achter ons liggen doen ze ons soms vergeten dat ook vandaag vele wetenschappers niet in alle vrijheid hun onderzoek kunnen voeren, erover publiceren, erover debatteren. Ik geef u graag ook een recenter voorbeeld: *Een Oeigoerse docente geschiedenis werd in China vervolgd omwille van de kritische kanttekeningen die ze plaatste bij de versie van de Chinese geschiedenis die ze werd verondersteld te onderwijzen. Ze kreeg disciplinaire sancties en werd later ook fysiek aangevallen. Daarom is ze naar België gevlucht. Haar asielaanvraag werd aanvankelijk geweigerd maar door de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen in beroep*

teruggestuurd naar de asielinstanties van het Commissariaat-Generaal voor de Vluchtelingen en Staatlozen. Zij wacht op dit moment de uitspraak in beroep af.

Schrijvers, journalisten, kunstenaars en ook academici. Het zijn vaak mensen die het voortouw nemen binnen een samenleving. In landen waar vervolging, discriminatie en onderdrukking heerst, zijn zij dan ook vaak de eersten die gevaar lopen, en elders bescherming moeten zoeken. Hun vervolging is vaak de voorbode van wat volgt voor de ruimere bevolking.

Dames en heren,

In 1 op 2 landen wordt vandaag het fundamenteel recht op vrije meningsuiting geschonden. Elke dag worden kranten uit de rekken gehaald, internetpagina's geblokkeerd, boeken verboden en radiozenders uit de ether gebannen. In tal van landen gaat het zelfs nog veel verder: mensen worden gevangen gezet, gefolterd en zelfs vermoord, enkel en alleen omdat ze een bepaalde mening geuit hebben.

Een gekend voorbeeld is Liu Xiaobo, een Chinese professor die elf jaar celstraf kreeg omdat hij het beleid van de overheid bekritiseerde en hervormingen eiste. Een jaar geleden kreeg Liu Xiaobo de Nobelprijs voor de Vrede. Bij de bekendmaking werd zijn vrouw Liu Xia onder huisarrest geplaatst. Sinds oktober 2010 heeft niemand nog iets van haar gehoord. En Liu Xiaobo zit nog steeds in de cel...

De Conventie van Genève

Dames en heren,

Deze harde cijfers en vooral: deze mensen herinneren ons er aan dat sommigen hun leven moeten wagen voor waarden die voor ons heel gewoon zijn. De vrijheid om te bestuderen wat je wilt. De vrijheid om colleges te volgen waarover en van wie je wilt. De vrijheid om te publiceren wat je wilt. De academische vrijheid om zonder enige censuur te mogen debatteren.

Deze vrijheden vonden we zo fundamenteel dat ze in grondwetten en internationale conventies zijn vastgelegd. De Conventie van Genève die de bescherming van vluchtelingen regelt, beschermt niet enkel de pure politieke vluchtelingen. Ze beschermt ook mensen die vervolging vrezen omdat ze behoren tot een sociale groep, ras of nationaliteit. De Conventie heeft het niet expliciet over de vrijheid van meningsuiting, maar beschermt wel personen, waaronder academici, die riskeren vervolgd te worden omwille van de mening die ze verkondigen

Deze Conventie, die dit jaar 60 jaar oud is geworden, is nog nooit zo actueel geweest. De voorbije 6 decennia heeft ze miljoenen mensen gered, bescherming geboden. Ook ons land heeft deze conventie getekend en is daarom de belofte aangegaan om mensen op de vlucht te beschermen. Duizenden mensen hebben ondertussen in ons land een nieuw leven kunnen opbouwen, in vrede en in veiligheid. Een opvangcrisis die asielzoekers veroordeelt tot een leven op straat is dan ook een schande voor ons land. De reactie van politici, die de crisis vooral te lijf willen gaan door de toegang tot asiel te verstrengen, stemt, in het licht van alle voorgaande voorbeelden, ernstig tot nadenken.

SAR & de missie Vluchtelingenwerk

Dames en heren,

Het SAR netwerk is nog een vrij jong initiatief, maar al heel succesvol. Het opzet is eigenlijk vrij eenvoudig. Vrije universiteiten bieden scholars at risk een plaats aan waar ze veilig zijn, waar ze hun werk kunnen voortzetten en hun ideeën en ervaringen kunnen delen met collega-wetenschappers en met studenten. Zo kunnen deze bedreigde wetenschappers hun onderzoek voortzetten en hun kennis op peil houden. En zo blijft de kennis van belangrijke stemmen uit landen met repressieve regimes behouden.

Tegelijkertijd profiteren hoger onderwijsinstellingen van de bijdrage van moedige en inspirerende collega's aan onderzoek, onderwijs, lezingen en

andere activiteiten. Op die manier wordt ook het bredere publiek gesensibiliseerd. SAR verricht ook lobby & advocacy werk over opgesloten academici.

Ondertussen sloten 250 universiteiten en hogescholen in meer dan 30 landen zich al aan. Deze instellingen promoten zo de academische vrijheid en de mensenrechten van academici wereldwijd. En vandaag dus ook de Universiteit van Gent.

Vluchtelingenwerk is natuurlijk erg blij dat het SAR-netwerk ook in België voet aan de grond krijgt, en we hopen dat meer universiteiten en scholen uw voorbeeld volgen.

Want dit initiatief strookt met de visie van Vluchtelingenwerk. Die visie wil ik u ook even toelichten. Wij ijveren voor een humaan beschermingsbeleid voor mensen op de vlucht en we werken aan een positief maatschappelijk draagvlak voor dat beleid. Vluchtelingenwerk brengt de samenleving in beweging om te komen tot een asielbeleid dat asielzoekers, vluchtelingen en de samenleving echt vooruit helpt. Dit doen we samen met onze 50 lidorganisaties en tientallen lokale vrijwilligerscomités. Tal van andere organisaties zijn bovendien partners in onze verschillende activiteiten, zoals het noodopvangproject dat vandaag wordt gelanceerd. Vluchtelingenwerk ondersteunt politici en beleidsverantwoordelijken met onderbouwde voorstellen voor verbetering.

Het humane beschermingsbeleid dat we voorstaan start met een warm onthaal voor asielzoekers, en een kwaliteitsvolle opvang. Het biedt begeleiding naar een realistisch toekomstperspectief. Voor wie niet erkend wordt als vluchteling kan dat een vrijwillige begeleide terugkeer zijn. Opsluiting en gedwongen uitzettingen worden volgens ons best zoveel mogelijk vermeden.

Wie wel een erkenning krijgt als vluchteling, moet op weg gezet worden naar integratie in onze samenleving. Daarbij is het belangrijk dat de samenleving vluchtelingen echt een kans geeft om een plek te vinden: een huis, maatschappelijke erkenning, een job die hun kwaliteiten tot

recht doet komen. Heel wat vluchtelingen die hier aankomen zijn hoog geschoold, of hebben een academische carrière in hun herkomstland achter de rug. De UGent heeft in het verleden al samengewerkt met Vluchtelingenwerk om vluchtelingenstudenten een warm onthaal te bieden aan de universiteit, via het mentorenproject dat in 2011 aan de UGent werd overgedragen. De UGent heeft vorig jaar ook haar steentje bijgedragen door haar gebouwen open te zetten voor slachtoffers van de asielcrisis. (Een gebaar dat het naar we net vernamen dit jaar wenst te herhalen.)

We zijn uitermate verheugd vast te stellen dat de UGent nu opnieuw openheid naar vluchtelingen toont via het SAR-netwerk.

En we durven daarbij ook onze hoop uitspreken voor meer! Wij hopen dat het engagement binnen Scholars at Risk niet enkel de betrokken academici zal vooruithelpen. We hopen dat de aanwezigheid van vooraanstaande, mondige academici die de nood aan bescherming aan den lijve hebben ondervonden, zal afstralen op het publieke debat rond asiel en bescherming. We hopen dat hun aanwezigheid het brede publiek en het beleid meer bewust zal maken van de nood aan een adequaat beschermingsbeleid, voor hoog- en minder hoog geschoolde vluchtelingen. Wij hopen dat de verhoogde interesse van de universiteit voor vervolgdde academici en hun bescherming ertoe zal leiden dat het publieke debat rond asiel meer met wetenschappelijk gefundeerde feiten zal worden onderbouwd - en minder met slogans zal worden gevoerd.

Want we mogen ons niet vergissen. Een initiatief als SAR kan de verantwoordelijkheid en de plicht van onze overheid om bescherming te bieden aan wie dat nodig heeft, niet wegnemen. Wij hopen in de toekomst samen met de UGent, SAR, onze Nederlandse partners van UAF, en alle andere instellingen die zich bij dit initiatief willen aansluiten, verder te kunnen werken aan een constructief asielbeleid, en meer en betere bescherming van vluchtelingen.